

POSTAVENÍ A SITUACE MALÝCH SBORŮ V CÍRKVI

A) Úvod

1. zasedání 33. synodu přijalo usnesení č. 50 tohoto znění:

Synod se usnází, aby se tématem některého z příštích zasedání 33. synodu stalo postavení a situace malých sborů v církvi.

Při jednání synodní rady s předsednictvem synodu bylo dohodnuto, že se tomuto tématu bude věnovat 2. zasedání 33. synodu v roce 2012. SR proto požádala příslušné poradní odbory, aby se k tématu vyjádřily, protože však nebylo bližšího zadání, pojal jednotlivé poradní odbory přemýšlení o tématu vzájemně nekoordinovaně. Ovšem i takový přístup poskytuje celou řadu aspektů a podnětů pro rozhovor a další práci s tímto tématem.

Nepodařily se dohledat původní záměry vzniku tohoto zadání. Přípravě smysluplného rozhovoru bylo věnováno mnoho času ze strany SR, předsednictva synodu, jednotlivých seniorátních výborů a případných zájemců z církve. Zřejmé bylo všem, že velikost a život sboru nezáleží na jediném kritériu, jakým je obětavost, finanční možnosti nebo početní velikost. Z ekumeny české i mezinárodní známe případy církví, jejichž živé, aktivní a soběstačné sbory mají jen několik desítek členů. Proto považujeme za důležité pojednat toto téma tak, aby na počátku vynikl zásadní teologický důraz na ty skutečnosti, které určují rysy církve, sboru a jednotlivého Kristova svědka. Teprve z takového vymezení a připomenutí naší teologické tradice lze uvažovat o konkrétních krocích, podpory, pomoci a solidarity, které jsou žádoucí, aby každý sbor byl smysluplnou a plnohodnotnou součástí lidu Kristova, aniž by jej svazovaly pocity malosti, zbytečnosti či nevýznamnosti.

B) Teologické východisko – dokument PO teologického:

Následující text si neklade za cíl nalézat či navrhnout řešení problému. Pokouší se o jeho *analýzu*, vyjasnění (či vůbec formulaci) otázek a ohledů, které by neměly v úvahách o problému malých sborů chybět.

- 1.1 Problém „malých sborů“ vyrůstá z praxe, konkrétně z *existenčních tlaků*. Jde o existenci sborů, které svou velikostí, měřenou především finančním potenciálem, přestávají stačit na to, aby své působení (činnost, život) zajistily samostatně. *Na praktické a materiální aspekty je tedy nutno pamatovat i v zásadních (teologických) úvahách o problému.*
- 1.2 Otázku je možno položit technicky: *jak* další existenci takových sborů zachovat. Té však předchází otázka zásadní: *zda*. Celý problém je totiž také možno vyřešit jednoduchou zásadou: nárok na samostatnou existenci mají právě a jen ty sbory, které se o ni samostatně dokáží postarat. Pokud však tuto zásadu považujeme za nesprávnou nebo za nedostatečnou, je třeba se ptát, *proč* usilovat o zachování sborů i navzdory tomu, že samy životaschopnost ztrácejí. Jinak řečeno: i v případě odhodlanosti k úsilí o zachování sborů zápasících o samotnou existenci, nepůjde (už z praktických důvodů nebude moci jít) o rozhodnutí paušální (je třeba zachovat všechny „malé sbory“) – a odpověď na otázku po důvodech takového úsilí pomůže rozlišit, kdy ještě má smysl, a kdy už ne. *A vůbec: co je to životaschopný sbor?*
- 1.3 *Příčiny* oněch existenčních tlaků jsou celkem zřejmé. Sbory jsou dnes tam, kde byly dřív, ale dnešní situace sociální, demografická, náboženská je výrazně jiná, než v době, kdy sbory vznikaly.¹ *Sociální*: rozvolnění společenských vazeb obecně (individualismus), menší vnější tlaky na socializaci toho druhu, který je pro církve charakteristický. *Demografická*: přesun lidí z venkova do měst, vznik nových sídel (sídlíště na okrajích měst, domkové kolonie v obcích příměstských oblastí, kde církve (ani svými budovami) není tradičně přítomna. *Náboženská*: sekularizace, odklon od institutního náboženství. Církve na tyto změny reaguje se zpožděním, neboť její podobu (ostatně nejen ji) určuje značná setrvačnost (už jen vazba na budovy!).

---

¹V případě ČCE v několika vlnách: po Tolerančním patentu (1781), převážně v odlehlých vesnických lokalitách, koncem 19. stol. (městské sbory), po sjednocení 1918 v přestupovém hnutí (opět spíše městské sbory).

1.4 Podoba církve však rozhodně není neměnná. Vždy byla historicky podmíněná, tedy v zásadě proměnlivá. Dnes se tedy církvi zase jednou vnucuje pohyb, změna. Bránit se tomu nemá smysl, otázka je spíše, jak to správně pochopit a uchopit. Půjde (má jít) o přeskupení (k tomu již do značné míry dochází), nebo zásadnější změny celé církevní struktury? *Otázku „malých sborů“ nelze oddělit od širších úvah o struktuře církve.*

1.5 Teologicky jde především o *dvě speciální otázky eklesiologické*: co je sbor a jaké uspořádání (jaká struktura) církve je nepřiměřenější dnešní situaci.

2. *Co je sbor?* V pojetí reformačních církví je sbor *místní církev*, což je podle téhož pojetí základní podoba existence církve vůbec. Církev a sbor však nejsou skutečnosti totožné: sbor je vždycky (měl by být) církvi (částkou církve), ale církev může existovat i v jiných podobách, než je sbor.

2.1 Reformační výměr církve obsažený v konfesích vychází z otázky, co je *pravá* církev, podle čeho se rozpozná od nepravé (od společenství, které se církvi jen podobá, církvi se nazývá). Odpovědi jsou rozlišující známky (*notae, signa, criteria*) pravé církve: „církev je shromáždění svatých, v němž se evangelium čistě učí a svátosti se náležitě vysluhují“. Tak Augsburské vyznání 7,² v dalších konfesích se přidává zřetel k životu, který z evangelia a svátostí vyrůstá.³

2.2 Všechny čtyři konfese, k nimž se ČCE odvolává, se shodují v základní charakteristice církve jako *shromáždění*.⁴ Tím je míněno především shromáždění bohoslužebné, v němž církev svoji základní povahu konkrétně a viditelně projevuje a uskutečňuje. Právě proto však platí, že církev a sbor není totéž, neboť k bohoslužbám se křesťané mohou scházet a scházejí i jinak než ve sboru: jak na úrovni „nadsborové“ (v ČCE zvané proto analogicky „seniorátním“ a „povšechným“ sborem, také však např. ve shromážděních ekumenických), tak i na úrovních „mimosborových“ (různé skupiny ve sboru, shromáždění příležitostná atp.). Na všechna tato shromáždění lze s důvěrou vztáhnout Kristovo zaslíbení „kde jsou dva nebo tři shromáždění ve jménu mém, tam jsem já uprostřed nich“. To z těchto shromáždění činí církev, nikoli však ještě sbor.

2.3 Sbor jakožto místní církev určuje právě *vazba k danému místu*, která je *dlouhodobá*. Od jiných církevních shromáždění se sbor odlišuje tím, že se v něm křesťané shromažďují nikoli nahodile, nýbrž pravidelně a soustavně, a vytvářejí společenství vzájemných vztahů, které trvají, formují se a působí i mimo bohoslužby. Sbor je tak v docela konkrétním smyslu shromážděním, i když zrovna není shromážděn k bohoslužbám. Zde se „existence“ církve teprve skutečně stává *životem*. Sbor je tedy možno charakterizovat jako *církevní společenství, které je takového života na určitém místě dlouhodobě schopno*.

2.4 Odtud nutně vyplývají také jisté požadavky na schopnost hospodářského zajištění.

2.5 Zabýváme-li se problémem „malých sborů“, je třeba uvažovat nejen o tom, jak odlišit „malý“ sbor od „velkého“, nýbrž především o tom, *co již nebo co ještě je sbor*. Nejde ani tak o to, kdy se sbor stává malým, jako o to, jak určit, že již přestává být sborem. Jaké funkce nebo jaký potenciál musí mít, aby jej bylo možno za sbor považovat?

2.6 Z toho, co zde bylo (a ještě bude) řečeno, je možno odvodit jisté obecné charakteristiky či kritéria sboru: (a) *církevnost*, tj. jsou na něm rozpoznatelné známky pravé církve, (b) *lokálnost*, tj. je spojeno s určitým místem, (c) *setrvalost*, tj. jeho církevní život je pravidelný a není předem časově vymezen, (d) *socialita*, tj. k jeho životu patří propojení vzájemnými vztahy, které z bohoslužebných shromáždění přesahují do každodenního života, (e) *misijní otevřenost* (viz níže 4.2), tj. není zaměřen jen na udržení kvůli vlastním potřebám.

3. Pokud jde o církevní strukturu, je třeba promýšlet, co vyplývá z *disaporní* situace církve.

3.1 To je de facto situace všech křesťanských církví ve většině světa, ale v Evropě a v naší zemi obzvláště. Období, kdy bylo možno evropskou společnost vidět jako *corpus christianum*, již dávno skončilo, podle všeho nenávratně. Je třeba si uvědomit, že to byla v dějinách křesťanství jen jedna epizoda, byť epizoda velmi dlouhá a dodnes určující naše představy o podobě a poslání církve.

²Podle R. Řičan, Čtyři vyznání, Praha: KEBF 1951, 69; stručnější znění.

³*Bratrské vyznání* 8,4 doplňuje kázeň a společenství víry, lásky a naděje; *Helvétské vyznání* 17,10 uvádí, co vyrůstá z kázání slova Božího: víra, život v pokání, nesení kříže a lásce, účast na svátostech; podle *Českého vyznání* 11,1 církev tvoří ti, kdo se drží Kristova evangelia, žijí podle jeho vůle (zákonu) a „požívají jeho tajemství“ (svátosti). Texty v Řičan, Čtyři vyznání.

⁴AV 7,1; 8,1 (*congregatio sanctorum*); BV 8,1 (zástup); 8,7 (shromáždění); HV 17,1; ČV 11,1.2. Vychází to z původního významu řeckého termínu *ekklésia* (dosl. „svolání“).

- 3.2 Je tedy třeba se ptát, co je na církevní struktuře, která ideově vznikla v reformaci (zásady presbyterně-synodního uspořádání), prakticky u nás však až koncem 18. století (Toleranční patent) a ve století 19. (Protestantský patent, další církevní zákony), dnes platné – a v čem je třeba ji modifikovat. Ještě jinak: evangelická církev v Českých zemích ve svých dějinách postupně nabyla charakter lidové církve. Ačkoli vždy menšinová, a tedy výrazně diasporní, pokrývá dnes svou správní strukturou spojitě celé území českého státu. Střediska jednotlivých sborových obvodů ovšem zdaleka nejsou stejně „silná“.
- 3.3 Otázkou zřejmě není, *zda* tento aspekt lidové církve zachovat, ale velmi naléhavě se klade otázka, *jak*, v jaké konkrétní podobě. V dnešní době již *nejde o církevní správu* nějaké oblasti, nýbrž o to, jak zajistit, aby církev byla *dosažitelná*. To znamená, (a) aby se o ní, o tom, co nabízí, (s dostatečnou přesností) *vědělo*, a také, (b) aby pro ty, kdo chtějí v církvi žít nebo jen využít jejích služeb, nebyla neúnosně daleko. Měřítka geografické vzdálenosti se ovšem dnes (s možnostmi soukromé i veřejné dopravy) také posunují.
- 3.4 Na otázku, které z „malých“ sborů podporovat a jak, je tedy třeba hledat odpověď také v souvislosti „strategických“ rozhodnutí.⁵ Docela konkrétně je třeba se ptát: kdo má v církvi činit „strategická“ rozhodnutí? Senioráty (konventy a seniorátní výbory)? Synod? Je třeba něco měnit (a co) na současném systému „misijních“ a „podporovaných míst“?

4. Tři závěrečné poznámky.

- 4.1 *Církev jako Boží lid*. Zvnějšku dnes církev není obecně odlišitelná od zájmových sdružení. Církev (jak sama sobě rozumí) tu však je z *Boží vůle*, tedy nikoli z potřeby lidí stejného náboženského smýšlení či naladění se sdružovat, a ve službě *Božích* plánů, tedy nikoli ze sebezáchovné setrvačnosti svých členů. Je otázka, jak toto povědomí *uvnitř* církve samé povzbudit (posílit, uplatnit) – neboť pouze odtud se může dostat navenek. I v otázce „malých“ sborů je třeba ptát se dříve a důrazněji, čím jsme zavázáni *Pánu církve*, než se začneme obírat závazky k odkazu svých „otců a matek“. Ostatně tou nejčennější částí odkazu našich předků ve víře je právě tato prioritní odpovědnost vůči Bohu.
- 4.2 *Misijní minimum*. Další existence církve, nikoli jen „malých sborů“ nepochybně souvisí s misí – v ní ovšem *nejde o nábor nových členů*, kteří by nám pomohli přežít. Problémům a způsobům misie v dnešní době se v tomto textu nelze podrobněji věnovat, ale jako jakési *minimum* je třeba připomenout zásadní otevřenost pro druhé. Sbor, který má být schopen samostatné existence, se nemůže zaměřovat jen na její udržení pro vlastní potřeby. Právě ony základní funkce církve, jimiž je zvěstování a sloužení svátostmi, nejsou určeny jen ke „vlastní spotřebě“, nýbrž také pro další, kteří teprve přijdou. Jak toto „vědět“ tak, aby to bylo na církvi patrné?
- 4.3 *Ekumenický ohled*. Definice sboru jako „místní církve“ není přesná kvůli rozdělení křesťanstva: na většině míst se shromažďuje a žije více sborů či obcí. V dnešní době však přibývá míst, kde tomu tak není, resp. kde společenství některé z církví žije, zatímco jiná živoří. Do „strategických“ úvah o tom, kde usilovat o zachování sborů, navzdory jejich omezené životaschopnosti, bude třeba zařazovat také ohled na možnosti ekumenické spolupráce – např. zda v některých případech nepřijmout službu jiných církví, a jinde naopak nepřevzít odpovědnost i za křesťany jiných vyznání. V této souvislosti se sluší připomenout Leuenberské společenství, které vzájemnému „zastupování“ dává i jistou formální oporu – alespoň mezi členskými církvemi.

C) Souhrn podmínek pro budoucnost každého církevního společenství

Úkolem synodu jako nejvyššího církevního shromáždění je naplnit očekávání církve a církvi zadat, co je důležité pro budoucí působení církve a jejích jednotlivých sborů ve společnosti.

Výchozí podmínka:

1. To, co je křesťanské, bude v budoucnosti prezentováno více kvalitativně a méně kvantitativně. Jen ti, kdo se modlí, obstojí jako křesťané. A pouze církev, pevně zakořeněná v Kristu, bude stále pro lidi zajímavou.

⁵Například: sbory, které by v hustěji „pokryté“ oblasti bylo dobře možno připojit k jiným, může být potřeba podporovat a usilovat o jejich samostatné zachování tam, kde je evangelická církev zastoupena „řidčeji“, a zejména tam, kde nemají dostatečně silné zastoupení ani jiné křesťanské církve.

Sebeporozumění církve:

2. Církev tu nikdy nemůže a nesmí být jen sama pro sebe. Církev zůstává církví jen potud, pokud se vztahuje k lidem, a to nejen pokřtěným a konfirmovaným. Je „nástrojem spásy“ v ruce Boží pro všechny (1 K 3). Jinak se zpronevěří svému poslání.
3. Důležité v této souvislosti je otázka po sebepojetí církve. Církví, sboru nesmí jít jen o „přezimování“, než přijde království Boží, nebo pro ni příznivější doba (a to je ještě ten lepší případ), nebo dokonce jen o „dožití ve víře“. To bychom se jen dívali nazpět, na obraz církve (sboru) – jaká byla např. v 19. st., nebo za první republiky a – který již není obnovitelný.

Vlastní úkoly pro budoucnost:

4. To, co teď potřebujeme, jsou sbory, kde vzniklo, vzniká, vznikne „tvrdé jádro“, živé, přitažlivé společenství. Sem mohou lidé přicházet do přátelského prostředí a uslyšet melodii radostné zvěsti. K tomu citát: „pro budoucnost církve je důležitější získat pro víru jednoho člověka zítřka, než zachovat ve víře dva lidi včerejška“ (Karl Rahner).
5. Zvěst o novém začátku Hospodina s jeho lidem, která je určena všem lidem, by měla v každé generaci vždy znovu najít rezonanční prostor skrze společenství církví, skrze nás, věřící lid. Všichni by měli uslyšet tuto zvěst o přelomu věků, který způsobil Bůh. Je nabídka tuto zvěst přijmout a pak podle ní směřovat svůj život. V této souvislosti je dobrý obraz rezonančního prostoru, dutiny, kterou mají hudební nástroje. Víme, že, nástroje potřebují rezonanční dutinu, v níž může zaznít daný tón, melodie a tak se dotknout srdce.
6. Často v setkání, jako evangeličtí křesťané, se sekularizovanými spoluobčany mlčíme, nebo zaujímáme obranářské pozice. Ale jde o to vést rozhovor, jsou-li ti druzí k tomu ochotni, pozvat je, ať vidí, co je pro nás důležité (pojď a přesvědč se Jan 1). Takový postoj je dobrý. Musíme tomu věnovat pozornost a energii nejen na synodech, ale i v jednotlivých sborech. A není to věc jenom faráře, ale vést k tomu i presbytery a aktivní členy sboru. Ale je tu ještě něco, tzv. předstupeň sebeuvědomění. Totiž, že nejen my máme pro ostatní poselství, ale že také nevěřící mají co říci nám; něco, co nám umožní hlouběji poznat evangelium. Vztah mezi nekřesťany a křesťany musí být dialogický. Jde o to, být vnímavý, otevřený, vzít vážně názory druhé strany a mluvit o tom. Jde o otevřený rozhovor, ve kterém vezmeme vážně především toho druhého, ono „Ty“, jeho podstatu.
7. Nemůžeme a nesmíme doufat v jiné časy, čekat na lepší příležitosti. Tady a teď je třeba sázet, sít a pěstovat, i když – podle lidských měřítek – neočekáváme středně nebo dlouhodobě žádnou velkou úrodu.
8. Přednosti všeobecného kněžství – každý člověk vyznávající Krista je vhodný k tomu, aby evangelium nesl dál; zvěstovatelský úkol svědčit slovem i životem je základním předpokladem autenticity.
9. Jde a půjde o to, v době blahobytu, strachů z budoucnosti, atomizace společnosti i podivné náboženskosti či pověřivosti, vzít vážně Ježíšovu vydanost až na kříž jako pramen autentického křesťanství. Kdo s Kristem nezemře, nemůže s ním ani být vzkříšen (Ř 6). Velikonoční světlo v realitě světa a ovšem i církve se ukáže teprve tomu, kdo je ochoten se spolu s Kristem „vydat“ (to mimo jiné znamená nelpět na svém soukromí, být tu pro druhé, unést v bohaté společnosti, že jsme chudí, že jsem chudý /i když naše chudoba je relativní/). Tato vědomá oproštěnost pro věc osvobozuje. Chudobu můžeme akceptovat se skřípěním zubů, můžeme ji však také přijmout jako přiblížení se Kristu.

Možnosti ve vztahu k ekumenickému okolí:

10. Naše církev je ve vztahu k ostatním v postavení menšiny a, v ekumenické oblasti kde se sbory setkávají většinou s římskokatolickými křesťany a b, setkávání s lidmi, kteří jsou církvi zcela vzdálenými.
11. Na ekumenickém poli hledat i mimo velkých měst společné náměty spolupráce. Např. společně něco dělat ve prospěch potřebných. Chránit lidskost, chránit ty, kteří nemají podíl na rostoucím blahobytu a pokroku atd. (Zde mohou hrát dobrou roli střediska Diakonie, ale i podobné aktivity, ne shora organizované.) Je potřeba dávat taková znamení, která budou ukazovat na rostoucí teologické i lidské porozumění.

12. Není-li poblíž jiná Jednota (církve), či není ke spolupráci ochotná, pokoušet se takové aktivity sami.
13. Společně s ostatními křesťany jsme menšina uprostřed nevěřící většiny. Již dlouho nežijeme v konfesijní diaspoře (jak si někteří z evangelické církve namlouvají), ale žijeme společně v diaspoře světonázorové plurality, která zasáhla téměř 90% obyvatel ČR.

D) Praktické podněty

1. Nemění se role duchovních a pastýřů sborů – napořád zůstávají těmi, kdo do života tradičních a uzavřených obecních a městských společenství vnáší nové podněty; nezávislost na tradici a vazby v obci je výhodou, žádoucí je dobře ji uchopit a nezneužít; výchova duchovních pro službu v malých společenstvích (k rozvíjení jejich života a odhalování předností, které taková společenství mají) se musí stát součástí jejich přípravy pro službu v církvi jak na fakultě, tak především ve vikariátu
2. Nároky na duchovní, jejich sociální vnímavost a schopnosti, vnitřní odolnost, výdrž a tvořivost porostou; nejde v tom o nic nového, pouze o obnovení důrazu, že služba Kristu a lidem skrze celé církevní společenství se děje celou šíří osobnostního vkladu
3. Život malých sborových společenství vyžaduje
  - Využití všech dostupných zkušeností pro budování týmové spolupráce na základě úcty k bližnímu a lásky k němu; vyhledávání lidí pro spolupráci a zvaní k ní se stává nedílnou součástí moudré pastýřské práce (je třeba neomezovat se jen na „registrované“ zdroje, ale i okruhy sympatizantů)
  - Malá společenství existují spíše v menších městech a obcích – proto je třeba rozvíjet schopnost navazovat navenek, prakticky tak zpřítomňovat otevřenost sboru a jistou nezátaženost rodovými, politickými či sociálními bariérami, které v té které obci ovlivňují život mnohdy po desetiletí
  - Sborové aktivity nemohou pouze zůstat na tradičních modelech (bohoslužby-biblické hodiny); je třeba využít možností sborových objektů k tomu, aby se staly centrem širšího záberu života obce – mnohdy jsou takové aktivity jednotlivých sborů tím zvnějšku srozumitelným, co vypovídá o přínosu církevního společenství pro život obce (kromě tradičních hasičských a sportovních akcí, které sice jsou přijímány většinou, ovšem postrádají jistou tvořivost a inovativnost)
  - Zvěstování evangelia napořád nepřestává být základem budování ducha jednotlivce a společenství, ve kterém se díky evangelijní etice dostávají stranou všechny malicherné spory a střety, rozpoznávání krizových momentů je samozřejmou součástí sebečistící schopnosti života Kristova lidu, aby všechno, co malé sborové společenství koná, pomáhalo prakticky znázornovat dostačitelnost evangelia pro dobrý a perspektivní život a zakotvení v něm
  - Být evangelíkem znamená být člověkem naděje, pokoje a smíření. Na rozmanité příčiny rozjitřenosti, na pocity ublíženosti, které mnohdy (a neoprávněně) v malých společenstvích přežívají, na pocity osamocení, na pocity bezvýznamnosti existuje lék. Kristův svědek díky následování Krista dokáže reagovat pastýřsky moudře, s odstupem a hlavou nad vodou, zmarnění moci evangelia je propadnout pochmurným náladám a společenství víry nepřinášet nic než jen potvrzování jeho nálad
4. Role staršovstev je obrovská, potřebují cítit svou odpovědnost, danou tím, že jsou voleni ti, kdo jsou pro sbor inspirací, motivací a příkladem. Osobní vyznání Krista musí být silou, která dává vážnost jejich slibu ustanovujícího je do role radostných nositelů odpovědnosti před Bohem i lidmi. Ty jsou k tomu povoláni, aby budovali společenství lásky, ve kterém není tím předním tmelem společenství právní vymahatelnost a vynutitelnost plnění povinností, nýbrž aktivní uchopení výsady být Kristovým svědkem nejen se zpěvníkem v ruce, ale s láskou Kristovou v srdci a ve všedním životě. Pokud bude prvním zájmem to, jak uplatnit církevní právo do praxe a láska k bližnímu i Bohu zůstane tolerovaným doplňkem, nebude žádná naděje jak pro velké, tak i pro malé sbory církve, natož celou církev.

E) Podpora malých a chudých sborů

Sbory, které jsou malé početně, ale vykazují chuť k životu a k nesení svědectví jsou církví podporovány, jak na úrovni seniorátní, tak i celocírkevní. Bude nutné umět si ve správě vlastních věcí třídít věci na podstatné, služebné a případné, nebo nezbytné a zbytné. Dojde-li k úvahám o budoucnosti sboru díky nějakému krizovému momentu, většinou dojde v první řadě k omezení duchovenské služby (zkracování farářských úvazků, spokojení se s pozicí administrovaného sboru apod.), zatímco udržování nevyužívaných budov je příkazem, kterému se sbor snadno podrobí (většinou totiž jde o nemovitosti, které tvoří neodmyslitelnou siluetu obce a tedy i dojem, že sbor existuje).

a. Finanční pomoc

- 1) **Vychází z obecného zvýšení obětavosti v církvi a jednotlivých sborech** na doporučovanou úroveň (je těžko obhajitelné podporovat sbor, kde v této věci není obecně známé a dodržované doporučení příslušného církevního řádu týkající se výše saláru)
- 2) **Solidarita sborů** – s díkem lze konstatovat, že tzv. velké sbory jsou k solidaritě ochotné, leckde mezisborová solidarita funguje na různých úrovních – celocírkevní - fond solidarity, seniorátní fondy, přímé od sborů, přímé od jednotlivců, možnost využití spolupráci s Diakonii při uplatnění faráře... Bylo by dobré, aby SV měl o čerpání různých fondů povědomost, aby věděl, jak na tom „jeho“ sbory jsou a jak podporu využívají.
- 3) **Fond solidarity** je silným pomocným fondem s jasnými pravidly (pod správní radou PF, která má široký a dlouhodobý přehled) upravenými podle potřeb sborů čerpat peníze
- 4) **Bude potřeba změnit pravidla fondu solidarity, aby bylo možné některé sbory ve strategických místech, kde je církev bude chtít udržet, byly podporovány systematicky.**
- 5) **Kombinace kazatelské služby pro jeden sbor se službou jiného typu či pro jiný sbor – povšechný, seniorátní**

b. Technická a administrativní pomoc

Někdy jsou malé sbory již v takovém stavu, že si samy mnoho nepomohou – nemají ve svém středu praktické odborníky, kteří poradí – jak co zařídit stavebně, ale třeba i to, jak sehnat další kontakty na ochotné faráře stanout na kazatelně uprázdněného sboru, jak zkusit dočasně pronajímat neobsazenou faru, apod.... – pro takové případy jsou v první řadě k hledání pomoci SV, aby pomohl nabídnout např. „**pomocnou dohledovou komisi**“, s lidmi z praxe, kteří pomohou tam, kde místní staršovstvo tápe.

V konkrétní technické pomoci může jít o:

- 1) **Posílení spolupráce s okolím** – sousední sbory s nabídkou konkrétní pomoci, a společné řešení a například i společná staršovstva – každý sbor má jiné problémy a jiné tempo jednání – je to vždy obohacující se při práci pozorovat... z této spolupráce a vzájemného poznávání pak **může snadno vzniknout fungující sousboří.**
- 2) **Rozhovor o zatěžujícím majetku** – pomoc zbavit se majetku, který sbor táhne ke dnu – i to je práce pro SV a pro zástupce seniorátní Jeronýmovy Jednoty - aktivní lidi, kteří by měli znát stav svých budov v seniorátech a hledat možnosti oprav nejen z fondu JJ, ale i kteří nabídnou pomoc při shánění dotací z krajských či státních programů.
- 3) **Těsnější spolupráci s místními zastupitelstvy** – při různých akcích zvat představitele obce, udržovat vzájemné propojení – v místním tisku, na webových stránkách, pravidelně žádat obecní či městské zastupitelstvo o příspěvek na provoz a opravy minimálně kostela (místní se pak dominantou obce samozřejmě chlubí).

c. Pomoc při budování společenství

- 1) Výše popsané je praktický rámec jak udržet sbor, pokud ale nebude **ve sboru radost a potěšení z chvíl trávených ve společenství slyšení evangelia a sdílení jeho naděje**, pak půjde vždy o marné snažení. Takže – naučit se být a hovořit spolu – společné chvíle po bohoslužbách (při kávě a čaji), rodinné neděle, vzájemné návštěvy a drobné pomoci mezi rodinami – pokud takováto širší společná rodina ve sboru nevznikne, je pomoc zvenčí zbytečná a misie nicotná. Chceme být zajímaví, přitažliví, ale není na nás vidět radost, naděje

a jistota lidí, kteří žijí z víry v Boha, umí o tom mluvit a sdílet se s druhými. Prioritami zůstávají srozumitelné bohoslužby a osobní svědectví, nosné společenství a ochota ke službě. Současnost je určena řečmi o penězích v církvi, ne už o modlitbách za sbor.

- 2) **Význam staršovstev** - práce s presbytery, jejich vzdělání (vědomí, jak církev funguje, jak je to s řády, pravomoci a naopak zodpovědnost staršovstva) – úkol pro nás všechny. Služba faráře a služba laika se navzájem o sebe opírají a prolínají se.
- 3) Rozdělení **úvazku faráře pro služby v jiném sboru nebo jinde, napořád však v duchovenské službě**
- 4) **Personální unie**, kdy mají dva sbory jednoho faráře. (úskalí – domluva sborů na jeho vytížení a nesení nákladů, vyšší náklady na cestovné). Je možná personální unie přes hranice seniorátů? Ve kterém seniorátu je pak farář volitelný do seniorátních orgánů?
- 5) **Kazatelské stanice – sloučení s jiným sborem.** (úskalí – většinou zůstává pocit, že ztrátou samostatnosti sboru „jsme to prohráli“, co by tomu řekli otcové?)
- 6) **Využití** – seniorátních farářů, pastoračních pracovníků, ordinovaných presbyterů
- 7) **Oživení** – vyslání celé rodiny do malého sboru. Možnost SR vyslat faráře na **Misijní místo** na nějaký čas (neplést s místem podporovaným). Jak moc hraje v našem přemýšlení roli myšlenka **pokrytí** naší republiky sbory?
- 8) **Vytváření kazatelských společenství spravující širší region či několik sborů společně**
- 9) Větší role ordinovaných presbyterů
- 10) **Cílená a nosná restrukturalizace církve**

F) Závěrem

Synodní rada předkládá tento dokument synodu jako pracovní text, který se pokouší o zdůraznění situace sborů církve z různých pohledů a zřetelů.

Tento materiál si neklade za cíl podat úplný obraz, rozprava na synodu jej jistě doplní o další aspekty.

Synodní rada očekává, že synod jako nejvyšší shromáždění církve stanoví takový další postup, který povede k růstu zakotvení ve víře v Krista a v naději z jeho zaslíbení a tím posílení vědomí o poslání, které nese každý sbor církve bez ohledu na velikost či finanční sílu.